

22 אוקטובר 2009

אנשי האתמול

תחושה קלילה של אי נוחות חלפה בי כשקראתי אודות השבחים הרבים שהורעפו על הכלכלה הישראלית בועידת קרן המטבע הבינלאומית שהתכנסה באיסטנבול בתחילת החודש. חשתי עצב קל נוכח המחמאות חסרות התקדים שקיבלו קברניטי המשק על הניהול הנכון של הכלכלה בעת המשבר. הרגשתי טיפה לא נעים שדווקא ישראל מציגה כבר עכשיו צמיחה חיובית, שיעורי אבטלה נמוכים ומערכת בנקאית יציבה. הצטערתי קצת כי פתאום נפל עלי והבנתי שהמדינה שלנו השתנתה.

זה לא היה כך פעם. פעם היה אפשר לסמוך על זה שבעת משבר, אצלנו יהיה קשה יותר. פעם הכל היה פשוט. ידענו שכשבעולם משתעלים אז אצלנו חוטפים דלקת ריאות. ידענו שכשהעולם נכנס למיתון, אז אצלנו יהיה אוי ואבוי. פשוט ידענו.

אבל זה כבר לא כך. בישראל מתנהלת כבר מספר שנים כלכלה אחראית ושקולה המצליחה להתמודד לא רע עם האתגרים המסובכים הניצבים בפני המדינה וגם עם המשבר העולמי האחרון. מי היה מאמין שכך יהיה?

ליאורה מרידור למשל לא האמינה. בתפקידה כיו"ר הוועד המנהל של אוניברסיטת תל אביב קרה לה הנורא מכל. בעיתוי הגרוע ביותר האפשרי, החליטה ד"ר מרידור, בכירה בבנק ישראל לשעבר, "להציל את המולדת" ולממש את כל תיק ההשקעות של האוניברסיטה.

כן, היא נתנה הוראה למכור את כל תיק ההשקעות של האוניברסיטה בדיוק במרץ האחרון כשכל שווקי ההון בעולם היו בשיא הירידות. תאמרו, מזל רע; תאמרו, זו חכמה בדיעבד לדעת שזה היה שיא השפל; תאמרו, זה היה צעד נכון בעיתוי גרוע, אבל אני אומר: לא לא ולא!

ליאורה מרידור שייכת לקבוצה של אנשים (מישהו אמר אליטה?) שפועלת ומתנהגת לפי הכללים שהיו נהוגים פעם. אנשים אלו שכיהנו בעבר בתפקידים בכירים בשירות המדינה נוטים בשל כך לזלזל

בהישגים ולא להאמין ביכולות של איש זולתם. הם בטוחים שגם היום, הם יודעים איך הדברים באמת מתנהלים ולכן הם לא סומכים על אף אחד חוץ מאשר על עצמם.

ההתנהגות שלהם מזכירה קצת את ההתנהגות של הנהגים האלו שעסוקים כל הזמן בלמצוא עברות תנועה של נהגים אחרים. אלו שכל הזמן מתלוננים על תרבות הנהיגה בישראל, על הכבישים המשובשים והתשתית הגרועה. לכו תסבירו להם שמצב התשתיות בישראל הוא טוב ואף טוב מאוד במקומות מסוימים. לכו תסבירו להם שהנהג הישראלי השתפר משמעותית בנהיגה שלו.

לכו תראו להם שמספר ההרוגים בישראל הוא הכי נמוך שהיה אי פעם. זה לא יעזור. הם תמיד ירטנו ויאשימו את האופי הישראלי בכל תאונה.

באותו אופן, ליאורה מרידור פשוט לא הייתה מוכנה להאמין שמהו השתנה. היא בטח מנהלת כבר שנים את אותן השיחות עם אותם אנשים שבהן הם מגיעים תמיד לאותה מסקנה: "המצב גרוע ואין שם למעלה אף אחד שיודע מה צריך לעשות".

עכשיו צרפו את הגישה הזו ליהירות שממילא טבועה אצל בכירים בשרות המדינה לשעבר ותקבלו פעולות תמהות ולא סבירות כמו זו שעשתה ליאורה מרידור. רק מי שמשוכנע שהוא מבין ויודע יותר טוב מכולם, יכול לעשות פעולה כל כך קיצונית וחד צדדית שלא לוקחת בחשבון מצב שאולי הוא שוגה. בניהול השקעות כולנו מקבלים לא פעם החלטות שגויות. זה רק טבעי בסביבה שאין בה ודאות. אבל מי שפועל בצורה חד צדדית בהשקעות מתנהג כאילו הודאות קיימת. פעם זה אולי היה נכון, פעם ידעו כולם שהכלכלה הישראלית במצב קשה והיא יכולה רק להתדרדר - הייתה ודאות. אנשי האתמול רוצים להאמין שהודאות עדיין קיימת. אך היא לא. היא נעלמה עם ישראל של פעם.

אין במסמך זה ובכל הכלול בו משום ייעוץ או הזמנה לרכוש (או למכור) את הניירות ערך המוזכרים בו, ואין בו משום תחליף לייעוץ המתחשב בנתונים ובצרכים המיוחדים של כל אדם. פיננסים-המכון לבעלי תפקידים בשוק ההון בע"מ לא יהיה אחראי לכל נזק שיגרם, אם יגרם כתוצאה מהסתמכות על מסמך זה.

השקעות נקודות:

מניות - שווקי ההון ממשיכים את מסעם האיטי כלפי מעלה בסיוע הנתונים והדוחות הכספיים שמפתיעים לטובה כל רבעון מחדש. השווקים זקוקים להפתעות האלו כדי להתגבר על הפחדים של המשקיעים מכך שההתאוששות היא אולי מהירה מדי. אני סבור שההתאוששות אינה מהירה מדי. השווקים אינם יקרים עכשיו והם יעלו בעזרת הנתונים הכלכליים שימשיכו להיות טובים.

המלצתי: עדיין לא הגיע הזמן לצאת מהמניות.

שוק האג"ח - נגיד בנק ישראל קיבל קרדיט על היותו הנגיד הראשון בעולם שהעלה את הריבית במשק. מדד ספטמבר השלילי (-0.3%) מקטין את הצורך של הנגיד להמשיך במגמה זו ולכן הריבית לא תמשיך לעלות בתקופה הקרובה. הריבית תעלה יחד עם עליית הריבית במקומות אחרים בעולם, דבר אשר צפוי לקרות לקראת אמצע שנת 2010.

המלצתי: להישאר באפיקים שקליים קצרים.

מט"ח - הדולר ממשיך במסע ההיחלשות מול מרבית המטבעות בעולם ומול השקל. הניסיון של בנק ישראל להילחם במגמה זו נראה לי נואש ונידון לכישלון. בשלב זה אינני רואה מה עשוי לעצור את מגמת ההיחלשות של הדולר מלבד התארגנות של מספר נגידים ביחד לחזקו.

המלצתי: דולר אולי לא ימשיך להיחלש מול השקל, אבל אינני מוצא סיבה שתביא להתחזקותו.

אין במסמך זה ובכל הכלול בו משום ייעוץ או הזמנה לרכוש (או למכור) את הנירות ערך המוזכרים בו, ואין בו משום תחליף לייעוץ המתחשב בנתונים ובצרכים המיוחדים של כל אדם. פיננסים-המכון לבעלי תפקידים בשוק ההון בע"מ לא יהיה אחראי לכל נזק שיגרם, אם יגרם כתוצאה מהסתמכות על מסמך זה.